

MUHASEBE ALANINDA KALİTE MALİYETİ KAVRAMININ BİBLİYOMETRİK ANALİZİ: YAYIN TRENDLERİ VE BİLİMSEL İŞ BİRLİKLERİ

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi : 11.07. 2024
Kabul Tarihi : 10.12. 2024
Türü : Araştırma Makalesi
DOI Numarası : 10.55322/mdbakis.1514882

Ülkü Mazman İTİK*

Bibliyografik Bilgiler

İtik, Ü., M. (2025). “Muhasebe Alanında Kalite Maliyeti Kavramının Bibliyometrik Analizi: Yayın Trendleri ve Bilimsel İşbirlikleri” *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi* (Yıl: 2025, Sayı : 74, Sayfa : 165-190) <https://doi.org/10.55322/mdbakis.1514882>

ÖZ

Bu kapsamlı analiz, muhasebe ve kalite maliyetleri alanlarındaki tarihsel gelişimi ve akademik ilgiyi incelemektedir. Çalışma, 1986’dan 2024 Temmuz’una kadar Scopus veritabanında indekslenen 42 dergide yayımlanan 72 yayını kapsamaktadır. Bulgular, zaman içindeki eğilimleri ve bu alanlarda önemli kilometre taşlarını ortaya koyarak, akademik ilginin ve yayın oranlarının nasıl geliştiğini göstermektedir. 2000’lerin başından bu yana bu konularla ilgili yayınların belirgin bir şekilde arttığını göstermektedir, bu da akademik öneminin arttığını işaret etmektedir. Atıf analizi, her belgenin ortalama 18.85 atıf aldığını ve belgelerin ortalama yaşı 15.4 yıl olduğunu göstermektedir. Atıf sayılarında dalgalanmalar görülmekte olup, farklı yıllarda ilginin değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Son zamanlarda (2021-2024), ortalama atıf sayıları düşük olmuş olup, bu durum yeni yayınların henüz önemli ilgi görmediğini veya daha az etkili olduğunu gösterebilir. Yayınlar açısından önde gelen kurumlar arasında Hindistan Teknoloji Enstitüsü ve Minho Üniversitesi, her biri altı yayın ile öne çıkmaktadır. En fazla üretken ülke olarak Amerika Birleşik Devletleri 34 makale ile katkıda bulunmuş ve 376 atıf almıştır, onu Birleşik Krallık, Ürdün, Malezya, Kanada ve Endonezya izlemektedir. Kelime

* Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Cumhuriyet Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Email: umazman@cumhuriyet.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-2472-9093

analizi, araştırma alanlarındaki trendleri göstermek için kelimeleri kategorize etmek için kelime bulutları kullanmaktadır. Tematik dönem analizi, araştırma odaklarının nasıl değiştiğini vurgulamakta olup, belirli dönemlerde yoğunlaşmış araştırma ilgilerini tanımlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Kalite Maliyeti, Bibliometrik Analiz, Scopus, Biblioshiny, VOSviewer.

Jel Kodları: M40, M41

A BIOMETRIC ANALYSIS OF THE CONCEPT OF QUALITY COST IN ACCOUNTING: PUBLICATION TRENDS AND SCIENTIFIC COLLABORATIONS

ABSTRACT

This comprehensive analysis examines the historical development and academic interest in the fields of accounting and quality costs. The study covers 72 publications published in 42 journals indexed in the Scopus database from 1986 to July 2024. Findings reveal how academic interest and publication rates have evolved, highlighting trends over time and significant milestones in these areas. Particularly since the early 2000s, there has been a notable increase in publications on these topics, indicating their growing academic importance. Citation analysis shows that each document received an average of 18.85 citations, with an average document age of 15.4 years. Recently (2021-2024), average citation counts have been lower, suggesting that newer publications may not yet have garnered significant attention or impact. Institutions with prominent publications include the Indian Institute of Technology and the University of Minho, each with six publications. The United States contributed the most articles as the most productive country with 34 articles and 376 citations, followed by the United Kingdom, Jordan, Malaysia, Canada, and Indonesia. Word analysis uses word clouds to categorize words to show trends in research areas. Thematic period analysis highlights how research focuses have changed, identifying periods of concentrated research interests.

Keywords: Accounting, Quality Cost, Bibliometric Analysis, Scopus, Biblioshiny, VOSviewer.

Jel Classification: M40, M41

1. GİRİŞ

Muhasebe ve kalite maliyeti, işletmelerin finansal performanslarını ve operasyonel verimliliklerini optimize etmeleri için kritik öneme sahiptir. Muhasebe, finansal bilgilerin kaydedilmesi, sınıflandırılması ve raporlanması süreçlerini içerirken, kalite maliyeti ise bir işletmenin kaliteyi sağlamak ve sürdürmek için yaptığı harcamalar ile düşük kalite nedeniyle katlandığı maliyetleri ifade eder. Kalite maliyeti, önleme maliyetleri, değerlendirme maliyetleri ve başarısızlık maliyetleri olarak üç ana kategoride incelenir.

Son yıllarda, muhasebe ve kalite maliyeti alanlarında yapılan bilimsel araştırmaların sayısında önemli bir artış gözlemlenmiştir. Bu artış, her iki disiplinin de giderek daha fazla önem kazandığını ve akademik ilgi odağı haline geldiğini göstermektedir. Bilimsel yayınların sayısındaki bu artış, literatürdeki genel eğilimleri ve bilimsel işbirliklerini analiz etme gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Bibliyometrik analiz, belirli bir araştırma alanında yapılan bilimsel çalışmaların nicel olarak değerlendirilmesini sağlayan bir yöntemdir (Demir vd., 2024a). Bu yöntem, yayınların sayısı, atıf sayısı, yazar işbirlikleri ve anahtar kelime analizleri gibi metrikler kullanarak araştırma alanındaki genel eğilimleri ve desenleri ortaya çıkarmaktadır. Bu çalışma, muhasebe disiplininin ilgilendiği şekli ile kalite maliyeti alanında yapılan bilimsel yayınların bibliyometrik analizini sunmayı amaçlamaktadır. Kalite maliyeti ve kalite ile ilgili mühendislik alanında da bazı çalışmalara rastlandığı için özellikle bu kısıtlama yapılmıştır. Araştırmanın temel amacı, muhasebe disiplininde kalite maliyeti ile ilgili yayımlanan makalelerin genel eğilimlerini, atıf yapılarını ve bilimsel işbirliklerini incelemektir.

Bu bağlamda, çalışma kapsamında Scopus veri tabanından elde edilen makaleler analiz edilmiş ve elde edilen veriler, yayın sayısı, atıf sayısı, yazar işbirlikleri ve anahtar kelime analizi gibi metrikler kullanılarak değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları, kalite maliyeti alanındaki araştırma eğilimlerini ve bu alanların gelecekteki araştırma yönelimlerini ortaya koymaktadır. Bu çalışma, kalite maliyeti konularında çalışan araştırmacılar ve akademisyenler için değerli bilgiler sunmayı amaçlamaktadır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bibliyometri, bilimsel ve teknik literatürü analiz etmek için kullanılan bir yöntemdir. Bilimsel araştırmaların etkisini ve yayılımını anlamak için vazgeçilmez bir araçtır. Bibliyometri, bilim politikalarından akademik performans değerlendirmelerine, kütüphane yönetiminden bilim tarihi çalışmalarına kadar çok çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Bu analiz, yayın sayısı, atıf oranları, yazarlar, dergiler ve diğer bibliyografik özellikler gibi ölçülebilir verileri kullanarak bilimsel faaliyetlerin ve eğilimlerin incelenmesini sağlar (Demir vd., 2024a; Demir vd., 2024b). Bibliyometrik analizin temel bileşenleri aşağıdaki gibi özetlenebilir (Demir vd., 2024c):

- **Yayın sayısı ve eğilimler:** Bir alandaki yayın sayısının zaman içindeki değişimi, belirli bir disiplinin veya konunun ne kadar popüler olduğunu gösterebilir.
- **Atıf analizi:** Atıf sayıları, belirli bir çalışmanın veya yazarın ne kadar etkili olduğunu belirlemek için kullanılır. Yüksek atıf alan çalışmalar genellikle kendi alanlarında öncü ve etkili olarak kabul edilir.
- **Yazar ve ortak yazarlık analizi:** Hangi yazarların en çok yayın yaptığı, hangi yazarlara en çok atıfta bulunulduğu ve yazarlar arasındaki işbirlikleri analiz edilir. Ortak yazarlık ağları bilimsel işbirliklerini haritalamak için kullanılır.
- **Dergi ve yayıncı analizi:** Hangi dergiler en çok yayın yapıyor ve hangi dergilere en çok atıf yapılıyor. Bu, belirli dergilerin veya yayıncıların bilimsel topluluk içindeki prestijini belirlemek için kullanılır.
- **Konu ve anahtar kelime analizi:** Yayınlarda en sık kullanılan anahtar kelimeler ve konular, araştırma eğilimlerini ve ilgi alanlarını belirlemek için analiz edilir.

Muhasebe alanında yapılan bibliyometri analizlerinden bazıları; Najaf vd. (2022), Journal of Accounting in Emerging Economies (JAE) dergisinin dergi performansı, öne çıkan konular, yazarın katkıları ve atıf yapısı hakkında daha derin içgörüler sağlamak için bibliyometrik ve bilime dayalı yaklaşımları kullanmıştır. Scopus veritabanı, Google Akademik ve Dergi web sitesinden gelen verileri ile analiz edilen toplam belge sayısı 190'dır. Bu çalışma, genel performans göstergeleri, atıf yapısı, ağ analizi ve içerik analizi gibi dört ana bölüme ayrılan analizi yürütmek için VOSviewer ve RStudio kullanmıştır. Merigó ve Yang (2017), Web of Science veritabanını kullanarak muhasebe araştırmalarının bibliyometrik bir genel görünümünü sunarak ve alandaki en alakalı araştırmaları makalelere, yazarlara, dergilere, kurumlara ve ülkelere göre sınıflandırır. Thottoli (2024), Scopus ve Web of Science veri tabanlarını kullanarak 2017'den 2021'e kadar olan çalışmalar incelenmiştir. FinTech muhasebesi ve denetimi anahtar kelimeleriyle 277 yayınlanmış makale ortaya çıkarmıştır. Bağlamsallaştırılmış sistematik literatür incelemesi, her kümedeki içeriğin açıklığa kavuşturulmasına büyük ölçüde yardımcı olmuştur. ALShanti vd. (2024), Web of Science ve izleyici tabanlı literatür için bir bibliyometrik ve görselleştirme aracı olan Web of Science Core Collection'da, 1981 ile 2022 yılları arasında yazılmış, yaratıcı muhasebe ve dış denetçilerle ilgili 465 araştırma makalesi analiz edilmiştir. Judijanto vd. (2024), finansal inovasyon araştırmaları ve sürdürülebilir muhasebe modellerindeki son gelişmeleri incelemek için sistematik bir bibliyometrik analiz yapılmıştır.

Kalite ile ilgili bibliyometri çalışması Kushwaha ve Talib (2024), 2011 ile Nisan 2023 arasında Scopus ve WoS gibi önde gelen akademik veri tabanlarından hakemli dergilerde bibliyografik olarak yayınlanan 99 makale incelendi. Herhangi bir ağ verisi biçimine dayalı haritaların oluşturulmasına, görselleştirilmesine ve incelenmesine olanak tanıyan bibliyometrik ağları analiz etmek için VOSviewer yazılım aracı kullanıldı. Kalite 4.0'ın mevcut bilgisini, ortaya çıkan alanları ve eğilimleri keşfetmeyi ve araştırmayı ve gelecekteki araştırma yönleri için içgörüler sağlanmıştır. Kalite maliyeti için yapılan bibliyometri analizi için; Gavriluc ve Georgescu (2023), kalite maliyetlerinin belirlenmesi ve yönetilmesi konusunun nasıl ele alındığına dair genel bir vizyon sunmayı amaçlamaktadır. Bu amaçla, son otuz yılda yayımlanan ve kalite maliyetleri konusunu ele alan 84 makaleden oluşan bir örneklem üzerinde nicel ve nitel bir analiz gerçekleştirilmiştir.

Gelişen teknoloji ve artan veri erişimi ile bibliyometrik analizler daha karmaşık ve detaylı hale gelmektedir. Bu analizler gelecekte bilimsel araştırma ve politikaların şekillendirilmesinde daha da önemli bir rol oynayacaktır. Bu çalışma, muhasebe alanında kalite maliyeti için bibliyometrik analiz yapan ilk çalışmadır.

3. MUHASEBE VE KALİTE MALİYETİ

Muhasebe; işletmenin varlıklarında ve kaynaklarında değişme meydana getiren para ile ifade edilebilen olayları kaydeden, sınıflandıran, özetleyen, raporlayan ve analiz eden bilimsel bir disiplin dalıdır. Muhasebe türlerinden birisi olan yönetim muhasebesi ise karar alma sürecinde yöneticilere yardımcı olan muhasebe türüdür. Yöneticilerin karar verdikleri konuların başında işletmelerin mal ve hizmet üretiminde katlanacakları maliyet, kalite, kalite maliyeti ve benzeri konularda yer almaktadır. Sanayileşme döneminde piyasada arz kıtlığı olması sebebi ile sadece ürün üretmek işletmeler için yeterli iken piyasada ürün ve hizmet bollasınca mevcut malların ve hizmetlerin kalitesi aranır hale gelmiş ve her ürün kendi müşteri kitlesini oluşturmaya başlamıştır bu anlayışın değişmesi sisteme

Yirminci yüzyılın ortalarında değişime uyum sağlamak ve pazar payını artırmak için firmalar hatasız üretimin ve hatasız hizmetin ne kadar önemli olduğunu anlamaya başlamışlar ve bu süreç kalite kavramı gündeme getirmiştir (Yıldırım ve Saylık 2009). Kalite sübjektif bir kavramdır, kişiye ihtiyaca ve zamana göre değişebilmektedir. Crosby'ye göre kalite ihtiyaçlara uygunluktur (Crosby, 1979). Feigenbaum'a göre ise kalite, ürün veya hizmetin müşterisinin beklentileriyle karşılaştığı noktadaki, pazarlama, mühendislik, üretim ve bakım karakteristiklerinin bileşimidir (Feigenbaum, 1991). Elbette ki, kaliteyi yakalamak için çeşitli maliyetlere katlanmak gerekmektedir, ancak kalitesizlik yüzünden katlanılan maliyetlerin yükü işletmelere daha ağır gelmektedir (Crosby, 1979). Geleneksel yaklaşıma göre kalitenin artması ile birlikte artan maliyetler, zaman içerisinde kalitesiz ürünlerin maliyetleri arttırdığı düşüncesine yenik düşmüştür.

Kalite maliyetleri ile ilgili ilk çalışma Juran tarafından 1951 yılında kaleme alınmıştır (Atış ve Şener, 2017). Ardından Feigenbaum 1956 yılında önemli bir çalışmaya imza atmış "Toplam Kalite Kontrol" isimli kitabını yayınlarak kalite maliyetlerini bugünde literatürde en çok kullanılan şeklini ifade etmiş kalite maliyetini önleme maliyeti, değerlendirme maliyeti ve başarısızlık maliyeti olarak sınıflandırmıştır. 1970 yılında ise Amerikan Kalite Kontrol Derneği ve İngiliz Standartları Enstitüsü kalite maliyeti kavramından bahsederken PAF modeli çerçevesinde açıklamalar yapmaya başlamıştır (Yıldırım ve Saylık, 2009). Tüm bu gelişmelerin ardından Kalite maliyetlerinin dünyaya duyurulması ise 1979 yılında Crosby tarafından kaleme alınan "Kalite Bedavadır" isimli kitap dünyada satış rekorları kırmış ve tüm işletmelerin dikkatini çekmiştir (Şimşek, 2010).

Kalite maliyet modelleri, kalite maliyetlerini tespit ederek sınıflandırmak ve muhasebe sistemlerinde bu maliyetlerin kayıt altına alınması açısından yardımcı olmak amacıyla geliştirilip kullanılan modellerdir (Akkoyun ve Ankara, 2007). Bu modeller içerisinde en çok kabul gören sınıflandırma Feigenbaum'un PAF modelidir. PAF modeli bugün işletmeler tarafından en çok kullanılan kalite maliyet modelidir. Model kalite maliyetlerini üç kategoride ele almaktadır. PAF Modeli İngilizce isimlerinin "Prevention-Appraisal-Failure" baş harflerinin kısaltılmış şekliyle literatürde yer almaktadır. Bunlar; önleme, değerlendirme ve başarısızlık maliyetleridir. Başarısızlık maliyetleri ise; iç başarısızlık maliyetleri ve dış başarısızlık maliyetleri olarak ikiye ayrılmaktadır (Kefe ve Tanış , 2014). İngiliz Standartları Enstitüsü kalite maliyetlerinin ölçümünde PAF modelini önermiştir ve bugün dünyada en çok kabul gören model PAF modelidir. Bu modele göre kalite maliyetleri;

- Önleme Maliyeti
- Ölçme ve Değerlendirme Maliyeti
- İç Başarısızlık Maliyeti
- Dış Başarısızlık Maliyeti
- şeklinde sınıflandırılmıştır (İtik Mazman, 2021, 58).

4. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

Bu çalışmada, “muhasabe” ve “kalite maliyeti” konularındaki literatürün kapsamlı bir bibliyometrik analizi yapılmıştır. Bu bölümde, kullanılan veri toplama yöntemleri, analiz araçları ve teknikleri ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

4.1. Veri Toplama

Çalışmanın ana veri kaynağı olarak Scopus veri tabanı kullanılmıştır. Scopus, yüksek kaliteli akademik makalelerden oluşan kapsamlı bir veri tabanı olduğu için tercih edilmiştir. “Muhasebe” ve “kalite maliyeti” konularında yayınlanan makaleler ilgili anahtar kelimeler kullanılarak taranmıştır. Anahtar kelimeler makale başlıklarında, özetlerinde ve anahtar kelime bölümlerinde aranmıştır. Veri tabanından elde edilen İngilizce yazılan makaleler, belirlenen zaman aralığı ve konu uygunluğu kriterlerine göre filtrelenmiştir. İşletme, yönetim ve muhasabe, ekonomi, ekonometri ve finans alanlarında 1986-2024 (Temmuz) yılları arasında yayınlanan makalelerle sınırlandırılmıştır.

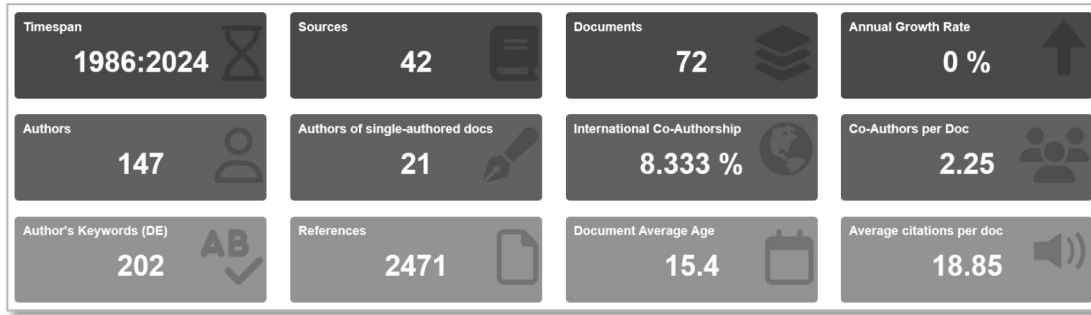
4.2. Bibliyometrik Analiz Araçları

Veri analizi için Bibliometrix, Biblioshiny ve VOSviewer gibi gelişmiş bibliyometrik analiz araçları kullanılmıştır.

- Bibliometrix ve Biblioshiny: R programlama dili ile entegre olan Bibliometrix, bilimsel literatürün bibliyometrik analizi için güçlü bir pakettir. Biblioshiny ise Bibliometrix’in web tabanlı bir arayüzüdür ve kullanıcı dostu bir ortamda analiz yapılmasını sağlar. Bu araçlar kullanılarak yayınların yıllara göre dağılımı, atıf analizi, yazar performansı, dergi etkisi ve işbirliği ağları gibi çeşitli bibliyometrik analizler yapılmıştır (Aria ve Cuccurullo, 2017).
- VOSviewer: Bu araç, bilimsel literatürdeki ilişkileri görselleştirmek için kullanılır. VOSviewer ile yazarlar, anahtar kelimeler ve yayınlar arasındaki bağlantılar ve işbirliği ağları görsel olarak analiz edilmiştir. Ayrıca, araştırma alanlarının ana temalarını ve bunların zaman içindeki gelişimini incelemek için konu haritaları oluşturulmuştur (Van Eck ve Waltman, 2017).

4.3. Veri Analizi

Arama sonuçlarından elde edilen veriler, mükerrer kayıtlar ve ilgisiz yayınlar çıkarılarak temizlenmiştir. Bu süreçte başlıklar, özetler ve anahtar kelimeler gözden geçirilmiş ve analiz için uygun yayınlar seçilmiştir. Elde edilen bilgiler ve yayınlar hakkında genel bilgiler Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Yayınlar Hakkında Genel Bilgiler

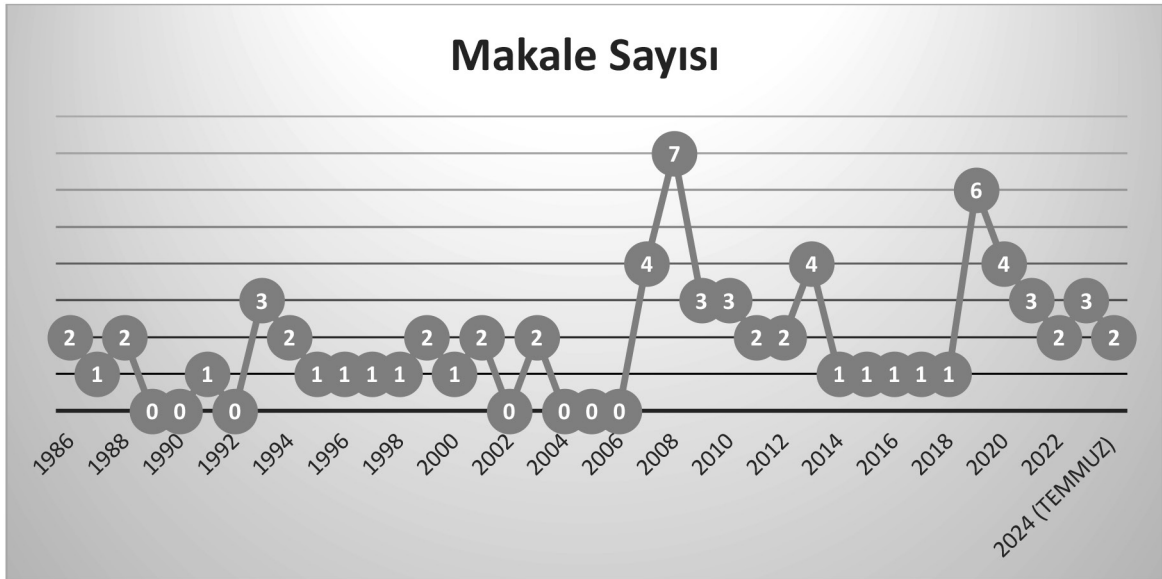
Scopus veri tabanında 1986-2024 (Temmuz) yılları arasında “muhasabe” ve “kalite maliyeti” konularında 42 kaynaktan (dergide) yer alan 72 yayın analiz edilmiştir. Belgelerin ortalama yaşı 15,4 yıl ve her bir belge ortalama 18,85 atıf almaktadır. 147 yazarın 21’i tek yazarlı yayınlardan oluşmaktadır. Belgelerdeki yazar işbirliği açısından, uluslararası ortak yazarlık %8,333’tür.

4.4. Bibliyometrik Göstergeler

Yayınların niceliksel ve niteliksel özelliklerini analiz etmek için çeşitli bibliyometrik göstergeler kullanılmıştır. Bu göstergeler yayın sayısı, atıf sayısı, yazar kurum analizi, ülke analizi, dergi analizi olarak tasarlanmıştır.

4.4.1. Yayın ve Atıf Sayısı

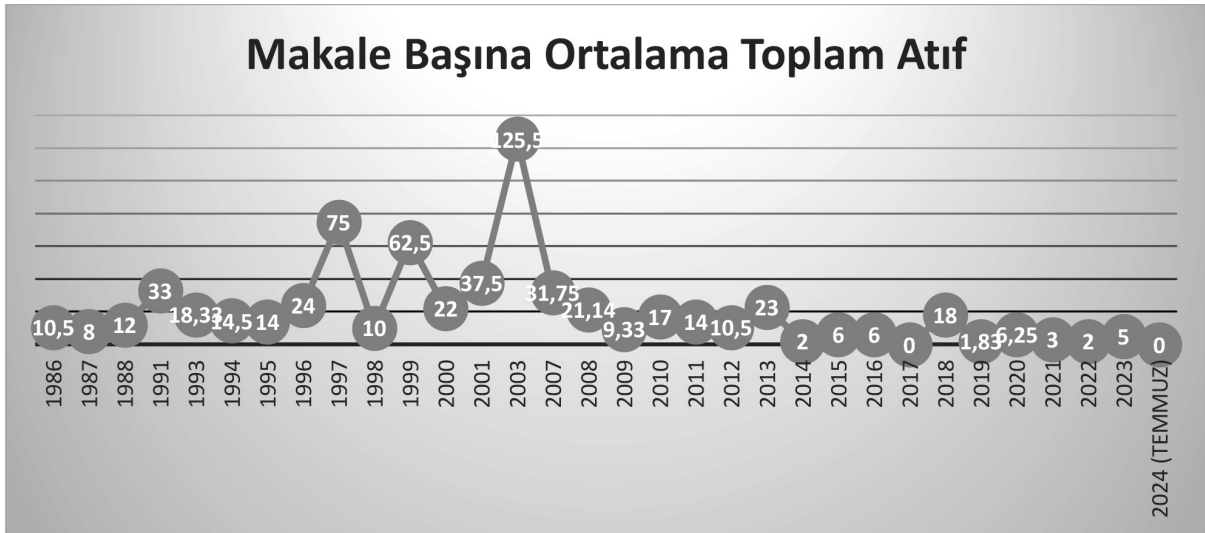
Araştırma eğilimleri, yayın sayılarının yıllara göre dağılımı incelenerek belirlenmiştir. Yayınların yıllara göre dağılımı Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. Yıllara Göre Yayınların Durumu

Bu veriler, kalite maliyeti alanındaki bilimsel yayınların yıllar içindeki gelişimini ve bu alana olan ilginin zaman içinde nasıl değiştiğini göstermektedir. 2000’li yılların başından itibaren muhasebe ve kalite maliyeti konusundaki araştırmalarda belirgin bir artış görülmektedir. Bu, konunun akademik dünyada giderek daha fazla önem kazandığını göstermektedir. 2008, 2019 ve 2020 yılları en fazla makale yayımlanan yıllar olarak öne çıkmaktadır. Özellikle 2008 yılında önemli bir sıçrama olduğu görülmektedir. Bazı yıllarda makale sayılarında düşüşler yaşanmış olsa da genel eğilim artış yönündedir. Örneğin, 2002-2006 yılları arasında makale sayısının oldukça düşük olduğu, hatta bazı yıllarda hiç makale yayımlanmadığı gözlemlenmektedir. 2010’lu yılların ortasından itibaren makale sayılarında nispeten istikrarlı bir artış eğilimi gözlemlenmektedir. Bu, konunun araştırma dünyasında sağlam bir yer edindiğini göstermektedir.

“Muhasebe” ve “kalite maliyeti” konulu çalışmaların bibliyometrik analizindeki yıllık atıfların durumu Şekil 3’te gösterilmektedir.

Şekil 3. Yayınların Yıllık Ortalama Atıf Eğilimi

Bu veriler, kalite maliyeti alanındaki makalelerin yıllar içindeki etkisini ve akademik ilgi düzeyini göstermektedir. Atıf sayılarındaki dalgalanmalar, belirli yıllarda yayımlanan makalelerin daha fazla ilgi çektiğini ve bu alandaki araştırma eğilimlerinin zaman içinde değiştiğini göstermektedir. Atıf sayılarında yıllar içinde önemli dalgalanmalar gözlemlenmektedir. Bu, belirli yıllarda yayımlanan makalelerin diğer yıllara göre daha fazla ilgi çektiğini göstermektedir. 1997, 1999 ve özellikle 2003 yılları en yüksek ortalama atıf sayısına sahip yıllardır. Bu yıllarda yayımlanan makaleler, diğer yıllara göre daha fazla atıf almıştır. Son yıllarda (2021-2024) ortalama atıf sayıları oldukça düşüktür. Bu, ya bu yıllarda yayımlanan makalelerin henüz yeterince atıf almadığını ya da bu makalelerin diğer yıllara göre daha az ilgi çektiğini

göstermektedir. 2000’li yılların başlarında ve 2010’lu yılların ortalarına kadar ortalama atıf sayılarında bir artış eğilimi gözlemlenmiştir. Ancak son yıllarda bu eğilimde bir düşüş olduğu görülmektedir.

4.4.2 Atıf Sayısı

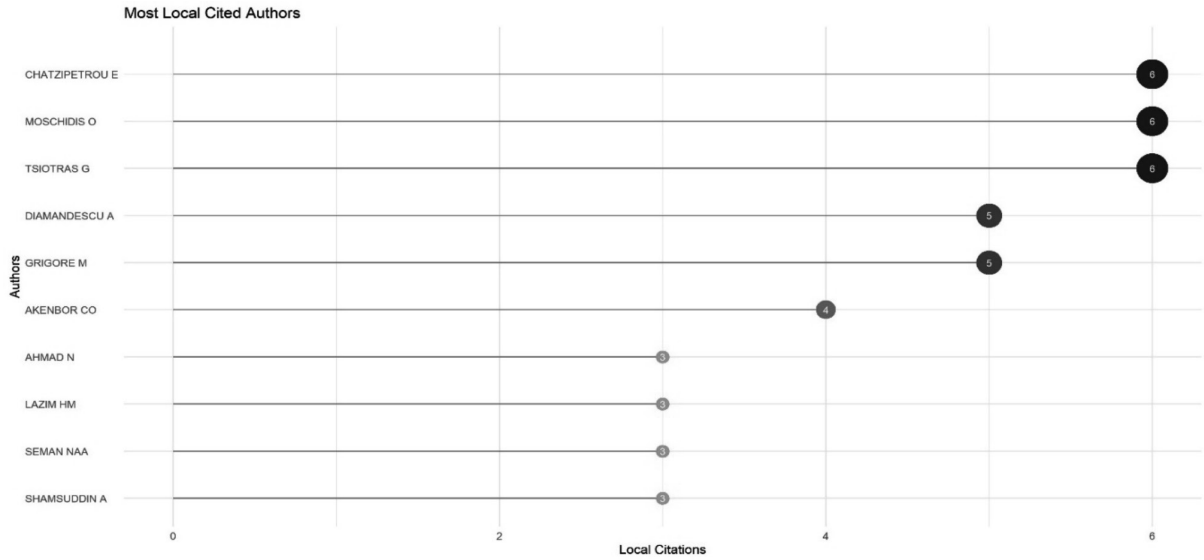
Yayınların aldığı atıf sayısı analiz edilerek en çok atıf alan makaleler ve yazarlar belirlenmiştir. En çok atıf alan makale, en yüksek kümülatif atıf sayısına sahip olandır. Buna göre, “muhasabe” ve “kalite maliyeti” konularında en çok atıf alan makaleler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. En Verimli Belgeler

Makale	Toplam Atıflar	Yıllık Toplam Atıf Sayısı
BEN-ARIEH D, 2003, INT J PROD ECON	181	8,23
SPEDDING TA, 1999, INT J PROD ECON	112	4,31
YANG C-C, 2008, TOTAL QUAL MANAGE BUS EXCELLENCE	76	4,47
SOWER VE, 2007, INT J QUAL RELIAB MANAGE	76	4,22
YOUNGDAHL WE, 1997, J OPER MANAGE	75	2,68
CHIADAMRONG N, 2003, TOTAL QUAL MANAGE BUS EXCELLENCE	70	3,18
GANESHAN R, 2001, INT J PROD ECON	58	2,42
NANDAKUMAR P, 1993, MANAGE SCI	48	1,50
ABDUL-KADER W, 2010, INT J PROD RES	44	2,93
SNIESKA V, 2013, ENG ECON	35	2,92

Bu veriler, kalite maliyeti alanında yayımlanan makalelerin akademik etki düzeylerini ve yıllar içindeki atıf alma eğilimlerini göstermektedir. Analiz sonuçları, bu alanda yapılan araştırmaların akademik çevredeki önemini ve etki düzeyini değerlendirmek için yol gösterici olabilir. Ben-Arieh D (2003) ve Spedding TA (1999) tarafından yazılan makaleler, alanında en yüksek etkiye sahip makaleler olarak öne çıkmaktadır. Bu makaleler, yıllar içinde düzenli ve yüksek sayıda atıf alarak akademik çevrede önemli bir yer edinmiştir. Makalelerin yıllık ortalama atıf sayıları, zaman içinde nasıl bir etki yarattıklarını gösterir. Örneğin, Youngdahl WE (1997) ve Chiadamrong N (2003) tarafından yazılan makaleler, zamanla değerini koruyarak düzenli atıf almıştır. Daha yeni makaleler (örneğin, Yang C-C, 2008) ve daha eski makaleler (örneğin, Nandakumar P, 1993) arasında atıf alma konusunda farklı eğilimler gözlemlenebilir. Yeni makaleler genellikle ilk yıllarda daha fazla atıf alırken, eski makaleler zaman içinde düzenli atıf almış olabilir. Yıllık ortalama atıf sayısı, makalelerin yıllar içindeki etkisini ve akademik çevredeki önemini değerlendirmek için önemli bir metriktir. Örneğin, Ben-Arieh D (2003) tarafından yazılan makale, yıllık ortalama 8,23 atıf ile uzun yıllar boyunca yüksek etkiye sahip olmuştur.

En çok atıf alan yazarlar Şekil 4’te verilmiştir.

Şekil 4. Atıf Sayısına Göre Yazarlar

Bu şekil, muhasebe disiplini içerisinde “kalite maliyeti” alanında en çok yerel atıf alan yazarların dağılımını göstermektedir. Chatzipetrou E, Moschidis O ve Tsiotras G en yüksek yerel atıf sayısına sahip olup, bu alanda önemli bir etkiye sahip oldukları anlaşılmaktadır. Diğer yazarlar ise farklı düzeylerde etki yaratarak akademik çevrede referans alınmıştır. Bu tür bir analiz, kalite maliyeti alanında yapılan çalışmalarda hangi yazarların ve çalışmaların daha fazla etkili olduğunu değerlendirmek için önemli bir göstergedir.

4.4.3 Yazar ve Organizasyon (Kurum) Analizi

Yayın yapan yazarlar ve kurumlar analiz edilerek bu alanda önde gelen isimler ve kurumlar belirlenmiştir. Tablo 2, yayın sayısı bakımından dünya çapındaki en önemli yazarları vurgulamaktadır.

Tablo 2. En İlgili Yazarlar

Yazar	Yayın sayısı
Biadacz R	3
Ahmed N	2
Dale BG	2
Jacobs FA	2
Kumar D	2
Kumar P	2
Lazim HM	2
Ribarič Čučkovič E	2
Shamsuddin A	2
Sharma RK	2

Bu veriler, kalite maliyeti alanında en çok yayın yapan yazarları ve bu yazarların alana katkılarını göstermektedir. Biadacz R en çok yayın yapan yazar olarak öne çıkarken, diğer yazarlar da benzer sayıda yayımla alana önemli katkılar sağlamaktadır. Bu tür analizler, alandaki önemli araştırmacıları belirlemek ve literatürdeki eğilimleri anlamak için kullanışlıdır.

“Muhasebe” ve “kalite maliyeti” temelli araştırmalara katkıda bulunan yazarların bağlı oldukları kurum veya kuruluşların yayın çıktıları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya Katkıda Bulunan İlgili Kuruluşlar

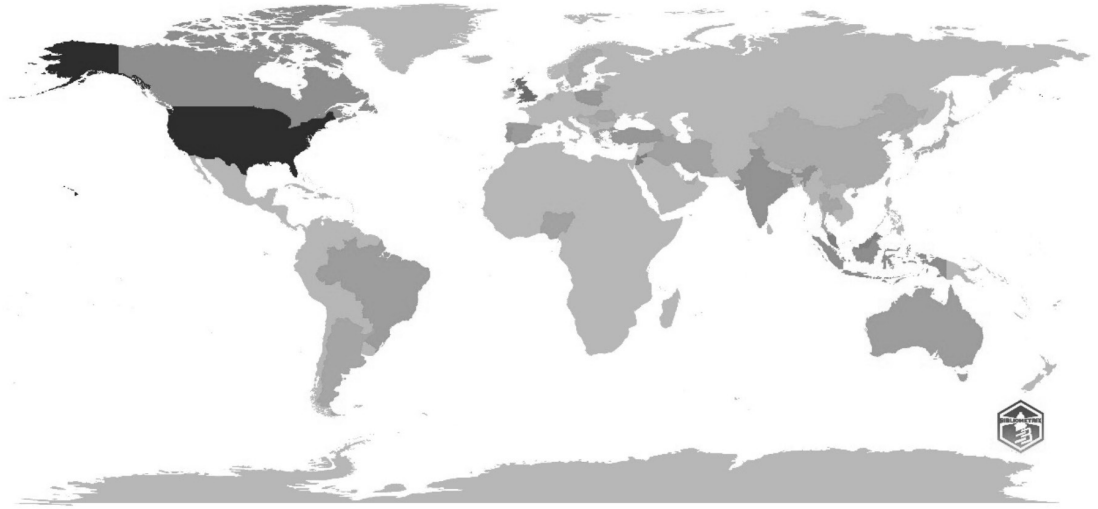
Organizasyon (Kurum) Adı	Makale Sayısı
INDIAN INSTITUTE OF TECHNOLOGY	6
UNIVERSITY OF MINHO	6
THE WORLD ISLAMIC SCIENCES AND EDUCATION UNIVERSITY	4
UNIVERSITI TUN HUSSEIN ONN MALAYSIA	4
DUKE UNIV	3
INDUSTRIAL ENGINEERING DEPARTMENT UNIVERSITAS SEBELAS MARET	3
KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN	3
KAUNAS UNIVERSITY OF TECHNOLOGY	3
MANCHESTER SCHOOL OF MANAGEMENT	3
NOTREPORTED	3

1986-2024 (Temmuz) yılları arasında “Indian Institute of Technology” ve “University of Minho” 6 yayımla ilk sırada yer almaktadır. “The World Islamic Sciences and Education University” ve “Universiti Tun Hussein Onn Malaysia” 4 yayımla ikinci sırada yer almaktadır.

4.4.4 Ülke Analizi

Yayınların coğrafi dağılımı incelenerek en çok yayın ve atıf yapılan ülkeler belirlenmiştir. Dünya haritasındaki koyu mavi, mavi ve gri renkler sırasıyla yayın yapan ülkeleri, az yayın yapan ülkeleri ve hiç yayın yapmayan ülkeleri temsil etmektedir. Şekil 5, yayın sayısı bakımından en üretken ülkeleri göstermektedir.

Country Scientific Production

Şekil 5. En Üretken Ülkeler

Şekil 5, «muhasabe» ve «kalite maliyeti» ile yayın yapan en verimli ülkeleri göstermektedir. Şekle göre en verimli ülke ABD'dir (34). İngiltere 15, Ürdün 10, Malezya 10, Kanada 7, Endonezya 7, Hindistan 6, Portekiz 6, Polonya 5 ve Türkiye 5 makaleye sahiptir.

Tablo 4, “muhasabe” ve “kalite maliyeti” konulu çalışmalara yapılan atıf sayısı bakımından en verimli ülkeleri göstermektedir.

Tablo 4. En Çok Atıf Yapılan Ülkeler

Ülke	Toplam Atıf Sayısı
USA	376
SINGAPORE	112
UNITED KINGDOM	99
CHINA	76
THAILAND	70
TURKEY	66
CANADA	52
ARGENTINA	43
AUSTRALIA	41
INDIA	36

ABD 376 atıfla ilk sırada, Singapur 112 atıfla ikinci sırada ve Birleşik Krallık 99 atıfla üçüncü sırada yer almaktadır.

4.4.5 Dergi Analizi

Yayınların yayınlandığı dergiler analiz edilmiş ve bu alandaki en etkili dergiler belirlenmiştir. “Muhasebe” ve “kalite maliyeti” konulu yayınların kaynaklarının yayın sayısına göre sıralaması Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. En Çok Yayın Yapılan Dergiler

Dergiler	Makale Sayısı
TQM JOURNAL	7
INTERNATIONAL JOURNAL OF PRODUCTION ECONOMICS	5
QUALITY PROGRESS	5
TOTAL QUALITY MANAGEMENT AND BUSINESS EXCELLENCE	5
INTERNATIONAL JOURNAL OF PRODUCTION RESEARCH	4
INTERNATIONAL JOURNAL OF QUALITY AND RELIABILITY MANAGEMENT	3
INTERNATIONAL JOURNAL OF SUPPLY CHAIN MANAGEMENT	3
TOTAL QUALITY MANAGEMENT	3
TQM MAGAZINE	3
JOURNAL OF MANUFACTURING TECHNOLOGY MANAGEMENT	2

Tablo 5’e göre, “TQM Journal” 7 makale ile ilk sırada; “International Journal of Production Economics”, “Quality Progress” ve “Total Quality Management and Business Excellence” 5 makale ile ikinci sırada; “International Journal of Production Research” 4 makale ile üçüncü sırada yer almaktadır.

“Muhasebe” ve “kalite maliyeti” konulu yayınların kaynaklarına yapılan atıf sayısına göre sıralaması Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. En Çok Atıf Alan Dergiler

Dergiler	Atıf Sayısı
INTERNATIONAL JOURNAL OF QUALITY AND RELIABILITY MANAGEMENT	56
TOTAL QUALITY MANAGEMENT	54
THE TQM JOURNAL	53
INTERNATIONAL JOURNAL OF QUALITY & RELIABILITY MANAGEMENT	45
TOTAL QUALITY MANAGEMENT AND BUSINESS EXCELLENCE	40
TOTAL QUALITY MANAGEMENT & BUSINESS EXCELLENCE	34
INTERNATIONAL JOURNAL OF PRODUCTION ECONOMICS	33
HARVARD BUSINESS REVIEW	31
MANAGEMENT ACCOUNTING	29
QUALITY PROGRESS	27

Tablo 6'ya göre "International Journal of Quality and Reliability Management" 56 atıfla ilk sırada yer almaktadır. "Total Quality Management" 54 atıfla ikinci sırada, "The TQM Journal" ise 53 atıfla üçüncü sırada yer almaktadır.

4.4.6 Anahtar Kelime Analizi

Sık kullanılan terimleri ve konuları belirlemek için yayınların başlıkları, özetleri ve anahtar kelimeleri analiz edilmiştir. Bu analiz VOSviewer ve Biblishiny gibi bibliyometrik analiz yazılımları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu yazılımlar, kelime bulutları ve kavramsal haritalar oluşturarak literatürdeki ana temaları ve araştırma alanlarını görselleştirmeye yardımcı olmuştur. "Muhasebe" ve "kalite maliyeti" için kelime bulutu Şekil 6'da verilmiştir.

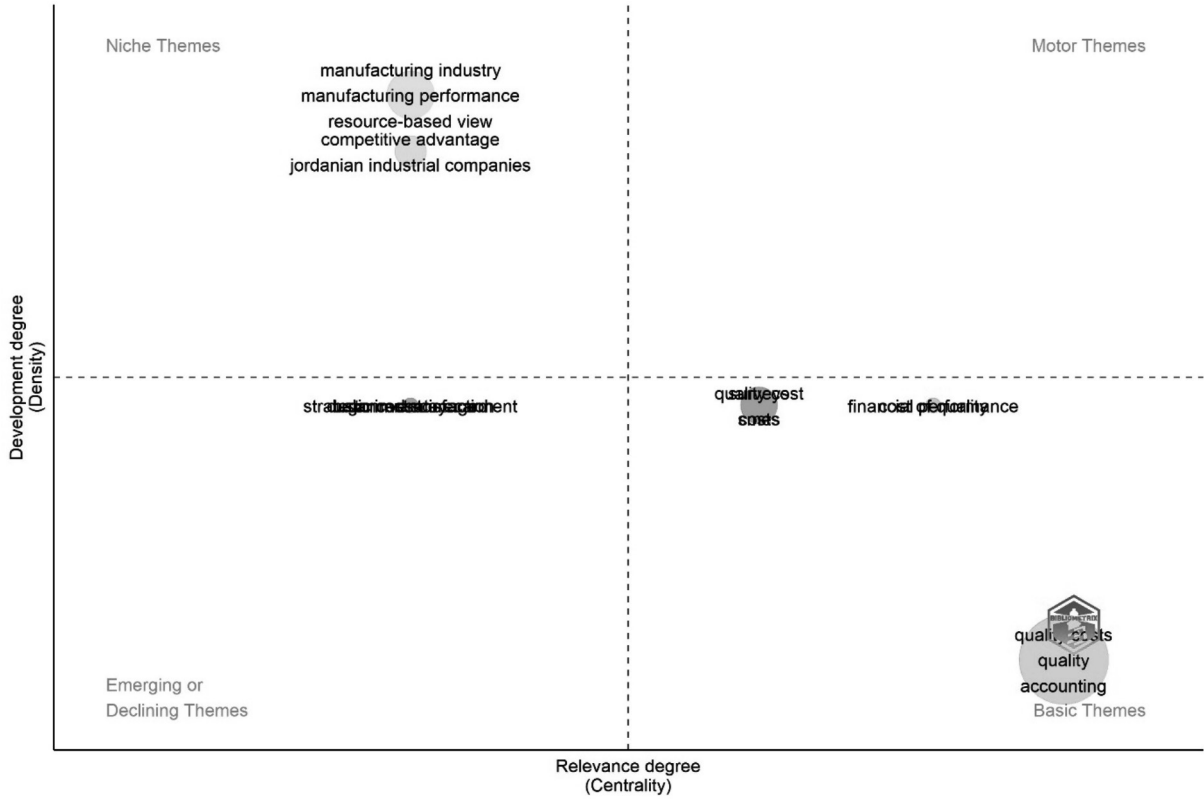
Şekil 6. Yazar Anahtar Kelime Bulutu

Yazar anahtar kelimelerinden oluşan bu kelime bulutu, ilgili terimlerin frekanslarıyla birlikte düzenlenmiş ve araştırma alanlarındaki genel eğilimleri daha açık bir şekilde göstermek için kategorize edilmiştir.

- Kalite Yönetimi ve Maliyetleri: quality costs, quality, quality management, quality cost, cost of quality, conformance cost
- Muhasebe ve Yönetim: accounting, management accounting, activity based costing, activity-based costing, financial performance, audit cost, audit independence, audit quality, cloud accounting
- Endüstriyel ve İmalat: manufacturing industry, manufacturing performance, batch manufacturing, component degradations, component manufacture, company-wide quality control (total quality management)
- Stratejik Yönetim ve Rekabet Üstünlüğü: competitive advantage, strategic cost management, business strategy, competitiveness
- Diğer Konular: surveys, balanced scorecard, customer satisfaction, inventory, resource-based view, service, smes, technological capability, turkey, abc, activity modeling, alchian-allen, amman stock Exchange, annual reports readability, appraisal, argentina, automotive industry, bundled payments, calculation of quality costs, capital equipment, change management, cloud computing

Bu kategorize, farklı araştırma alanlarında hangi konuların ön planda olduğunu göstermektedir. Kalite yönetimi ve maliyetleri ve muhasebe ve yönetim gibi alanlar, endüstriyel ve imalat ve stratejik yönetim ve rekabet üstünlüğü gibi pratik uygulama alanlarıyla birleşerek modern araştırmaların geniş bir yelpazede gelişmesine olanak sağlamaktadır.

Yazar anahtar kelimelerinden oluşturulan kavramsal haritalardan biri olan “tematik harita” Bibloshiny aracılığıyla elde edilmiş ve Şekil 7’de verilmiştir.

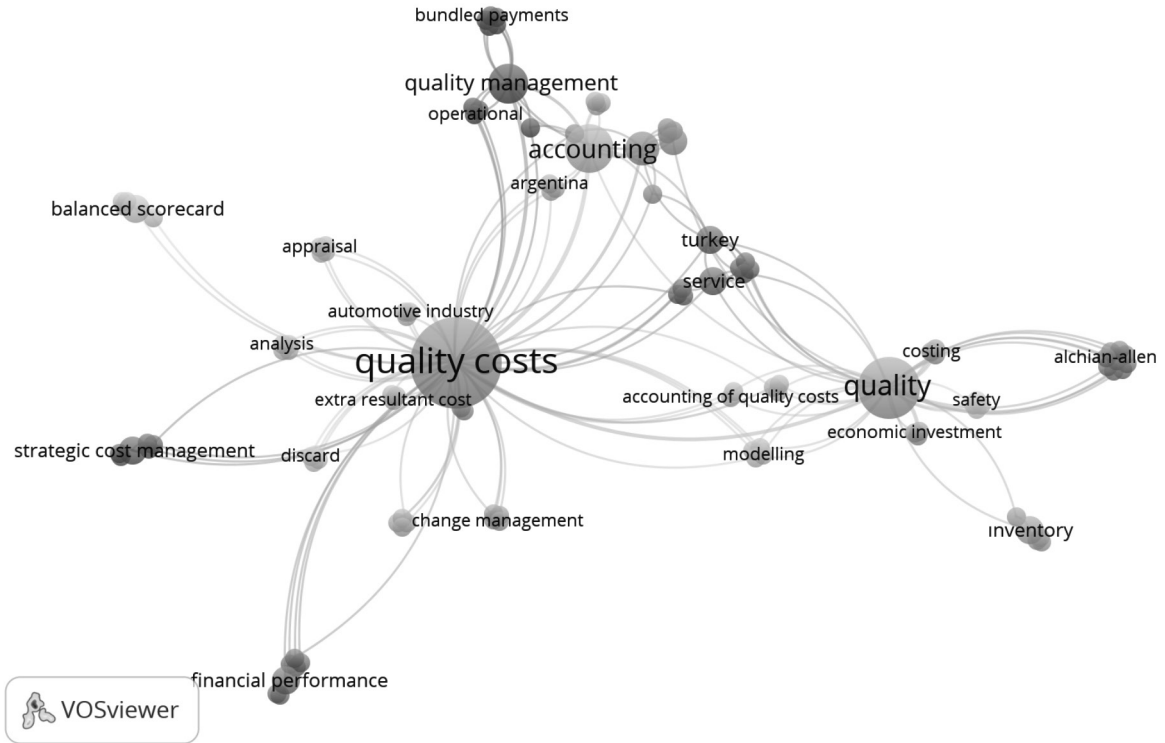

Şekil 7. Yazar Anahtar Kelimelerine Göre Tematik Harita

Niş teması bölümünde üzerinde çok fazla çalışma olan ancak diğer çalışmalardan izole edilmiş anahtar kelimeleri temsil etmektedir. Bu tema “manufacturing industry, manufacturing performance, resource-based view, competitive advantage, jordanian industrial companies” gibi anahtar kelimeleri içermektedir. Diyagramın temel tema bölümündeki kümeler, üzerinde çalışılan anahtar kelimenin temel ve dönüşüm içinde olduğunu, diğer bir deyişle gelişmeye devam eden kümeler olduğunu göstermektedir. Bu tema “quality cost, quality, accounting” gibi kelimelerden oluşmakta ve ilgili araştırma alanlarının evrimini yansıtmaktadır. Gelişen veya azalan temalar bölümü, gelişmekte olan veya azalan anahtar kelimeleri göstermektedir. Bu tema, “customer satisfaction” gibi kelimeden oluşur ve literatürdeki yeni eğilimleri veya azalan ilgi alanlarını gösterir.

Bu tematik gruplar, belirli anahtar kelimelerin akademik araştırmalarda nasıl kategorize edildiğini ve bu alanların nasıl geliştiğini anlamak için önemli bir araçtır. Bu nedenle, söz konusu anahtar kelime için bilimsel çalışmalarda hangi temaların ön planda olduğunu anlamak için diyagramın ana tema ve motor tema bölümlerini dikkate almak gerekir (Demir vd., 2024b).

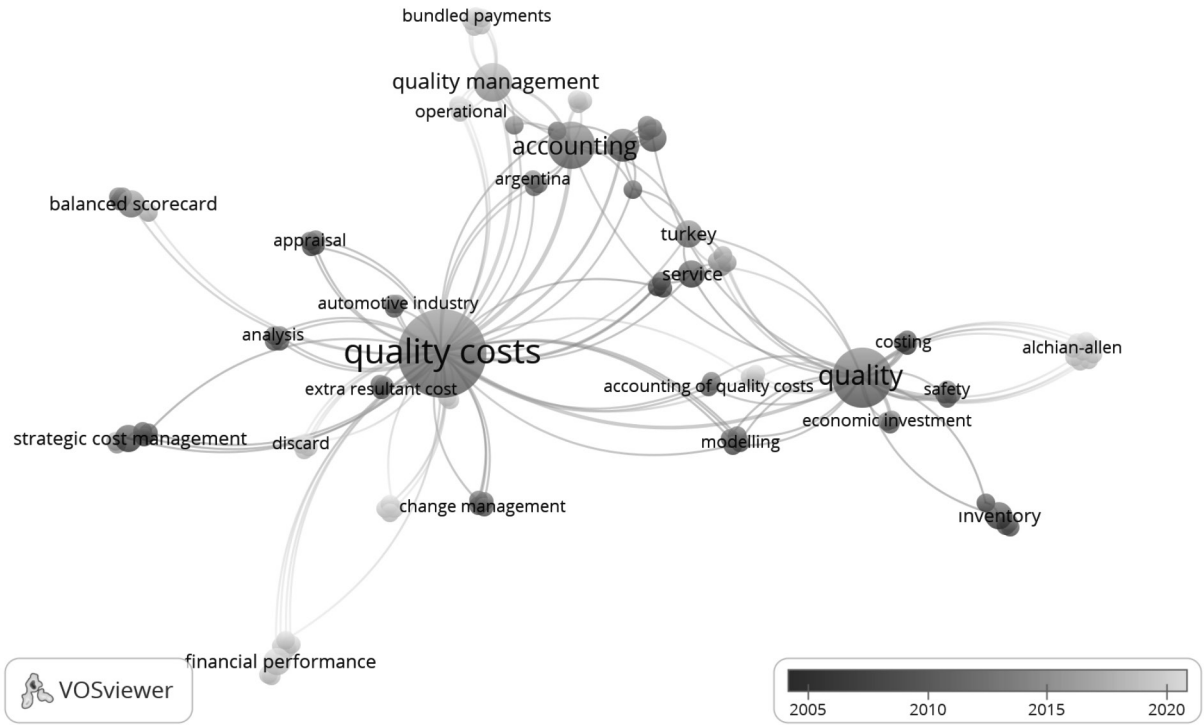
Anahtar kelime, bir makaleyi tanımlamak için kullanılan bir terim veya ifadedir. Makalede bir anahtar kelimenin varlığı, herhangi bir ifadenin yaygınlığını belirler (Demir vd., 2024b). Çalışmanın ortak sonuçlarını anahtar kelimeler ve çalışma bilgi tabanı ile vurgulamak için VOSviewer kullanılmıştır. Makalenin indekslenmiş anahtar kelimelerine dayanarak 209 anahtar kelime bulunmuştur. Şekil 8’de gösterildiği gibi, VOSviewer uygulamasındaki eşik ayarı 3’e yükseltildikten sonra 22 farklı küme inceleme için değerlendirilmiştir.

Şekil 8. Yazar Anahtar Kelime Ağı Haritası

Her renkle farklı bir anahtar kelime kümesi oluşturulur. Şekil 8’de her bir daire, “muhasabe” ve “kalite maliyeti” konularının belirli bir terim ve alt alanının varlığını temsil etmektedir. Benzer renkteki bir daire, bir karşılaştırma bölgesindeki dağılımı temsil etmektedir. Eleman sayısına göre en büyük küme “quality cost” olarak adlandırılmıştır. İkinci en büyük küme “quality” olarak adlandırılmıştır. Üçüncü en büyük küme “accounting” olarak adlandırılmıştır.

Yine VOSviewer yazılımı kullanılarak “overlay visualization” anahtar kelimeleri yayın yılına göre farklı renklendirilmiş ve literatürde yer aldıkları zaman aralıkları belirlenmiştir. Bizim durumumuzda, yeni tanıtılan terminoloji için ortalama (sarı) yayın yılı 2020’dir. Maddelerin renkleri, yayınlanmalarından bu yana geçen süreye göre belirlenmiştir. 2005’den 2020’ye kadar olan dönem (Mavi-Yeşil-Sarı Renk) Şekil 9’da gösterilmektedir.

Şekil 9. Anahtar Kelime Zaman Çizelgesi

Bu bilgiler, belirli dönemler boyunca muhasebe ve kalite maliyeti ile ilgili en çok araştırma yapılan konuların bir özetini sunmaktadır. Aşağıda, bu dönemlerde öne çıkan konuların analizi ve yorumları yer almaktadır.

- 2005-2010: Envanter, Kalite, Tasarım, Kalite Güvencesi, Modelleme

Bu dönemde öne çıkan konular, üretim süreçleri ve kalite yönetimi ile ilgilidir. Envanter: Envanter yönetimi, işletmelerin malzeme ve ürün stoklarını etkili bir şekilde yönetmelerine yönelik çalışmaları içermektedir. Bu konunun önemi, üretim maliyetlerini düşürme ve müşteri taleplerini karşılama açısından kritik olmasıdır. Kalite ve Kalite Güvencesi: Kalite yönetimi ve kalite güvencesi, ürünlerin ve hizmetlerin belirli standartlara uygun olmasını sağlamak için uygulanan yöntemleri kapsamaktadır. Bu dönemde kalite ile ilgili araştırmaların artması, müşteri memnuniyeti ve rekabet avantajı sağlamada kalitenin önemini vurgular. Tasarım: Ürün ve süreç tasarımı, inovasyon ve verimlilik artırma çalışmaları bu dönemde önemli bir yer tutmaktadır. Tasarım aşamasında yapılan iyileştirmeler, üretim maliyetlerini düşürme ve kaliteyi artırma potansiyeline sahiptir. Modelleme: İş süreçleri ve üretim sistemlerinin modellenmesi, verimlilik artırma ve maliyet düşürme stratejilerinin geliştirilmesinde önemli bir araçtır. Bu dönemde modelleme çalışmaları, işletme süreçlerini optimize etmeye yönelik önemli katkılar sağlamıştır.

- 2010-2015: Skorkart, Sağlık Hizmetleri, Hastaneler, Kalite Yönetim Strateji Haritaları

Bu dönemde sağlık sektörü ve stratejik yönetim konuları ön plana çıkmaktadır. Skorkart: Dengeli skor kartı (Balanced Scorecard), işletmelerin performanslarını ölçmek ve stratejik hedeflerine ulaşmak için kullanılan bir araçtır. Bu dönemde skorkart kullanımının artması, performans yönetiminde daha bütünsel bir yaklaşımın benimsendiğini gösterir. Sağlık Hizmetleri ve Hastaneler: Sağlık hizmetleri ve hastanelerde kalite yönetimi, hasta güvenliği ve hizmet kalitesini artırma çalışmalarını kapsamaktadır. Bu dönemde sağlık sektörü ile ilgili araştırmaların artması, sağlık hizmetlerinin etkinliğini ve verimliliğini artırma çabalarının önemini vurgular. Kalite Yönetim Strateji Haritaları: Strateji haritaları, işletmelerin stratejik hedeflerini belirlemek ve bu hedeflere ulaşmak için gerekli adımları planlamak için kullanılan bir araçtır. Bu dönemde strateji haritaları ile ilgili çalışmalar, işletmelerin uzun vadeli hedeflerine ulaşmada daha sistematik yaklaşımlar geliştirmelerine yardımcı olmuştur.

- 2015-2020: Hedef Maliyetleme, Paketlenmiş Ödemeler, Operasyonel, Alchian-Allen, Ticaret Kazançları, Uzmanlaşma, Sürdürülebilir Kalkınma, Karar Modelleri, Amman Menkul Kıymetler Borsası, Finansal Performans, Hatalı Ürünler, Sosyal Sorumluluk

Bu dönemde daha çeşitli ve spesifik konular ön plana çıkmaktadır. Hedef Maliyetleme: Hedef maliyetleme, ürün maliyetlerini düşürmek ve karlılığı artırmak için kullanılan bir stratejidir. Bu dönemde hedef maliyetleme ile ilgili çalışmalar, işletmelerin maliyet yönetimi ve rekabet avantajı sağlama konularına odaklanmaktadır. Paketlenmiş Ödemeler: Sağlık hizmetlerinde paketlenmiş ödemeler, sağlık hizmetlerinin maliyetini kontrol altına almak ve sağlık hizmetlerinin kalitesini artırmak için kullanılan bir yöntemdir. Bu konunun önemi, sağlık hizmetlerinin finansal sürdürülebilirliği ve etkinliğini artırma çabalarını yansıtır. Operasyonel ve Karar Modelleri: Operasyonel verimlilik ve karar verme süreçlerini optimize etmeye yönelik çalışmalar, işletmelerin performansını artırmak için kritik öneme sahiptir. Bu dönemde bu konulara yapılan vurgu, işletmelerin daha etkili ve verimli süreçler geliştirmelerine yardımcı olmuştur. Sürdürülebilir Kalkınma ve Sosyal Sorumluluk: Sürdürülebilir kalkınma ve sosyal sorumluluk, işletmelerin çevresel ve sosyal etkilerini yönetme çabalarını yansıtır. Bu dönemde bu konulara artan ilgi, işletmelerin sadece finansal performanslarına değil, aynı zamanda çevresel ve sosyal etkilerine de odaklandığını göstermektedir. Ticaret Kazançları ve Uzmanlaşma: Alchian-Allen teorisi ve ticaret kazançları, işletmelerin uzmanlaşarak verimliliklerini artırma ve ticaret yoluyla kazanç elde etme stratejilerini kapsamaktadır. Bu dönemde bu konulara yapılan vurgu, global ticaretin ve ekonomik işbirliğinin önemini yansıtır. Amman Menkul Kıymetler Borsası ve Finansal Performans: Amman Menkul Kıymetler Borsası ile ilgili çalışmalar, bölgesel finansal piyasaların performansını ve dinamiklerini anlamaya yöneliktir. Bu dönemde finansal performansın önemi, işletmelerin finansal sürdürülebilirliği ve yatırım çekme potansiyelini vurgular.

Bu dönemler boyunca farklı konuların öne çıkması, kalite maliyeti alanında çeşitli araştırma eğilimlerini ve odak noktalarını yansıtmaktadır. Her dönem, o dönemin ihtiyaçlarına ve küresel trendlere bağlı olarak belirli konulara daha fazla odaklanmıştır. Bu çeşitlilik, muhasebe disiplini içerisinde kalite maliyeti alanının geniş kapsamını ve bu alanın sürekli gelişen dinamiklerini göstermektedir.

4.4.7 Trend Analizi

Yayınların zaman içindeki dağılımı ve ana temaları analiz edilerek, “muhasabe” ve “kalite maliyeti” alanlarındaki araştırma eğilimleri belirlenmiştir. Ayrıca, belirli dönemlerde öne çıkan konular ve metodolojiler de analiz edilmiştir. Tablo 7, 1986’dan 2024 (Temmuz)’a kadar yıllara göre muhasabe disiplini içerisinde “kalite maliyeti” alanındaki literatürde trend olan konuları göstermektedir.

Tablo 7. Yıllık Trend Konular

Anahtar Kelimeler	Frekans	Q1	Q2	Q3
cost accounting	27	1998	2007	2010
quality control	13	1988	2003	2011
costs	9	1998	2001	2010
quality costs	9	2008	2010	2012
quality assurance	7	1995	1998	2004
total quality management	5	1998	1998	2000
quality management	5	2011	2012	2020

Bu tablo, belirli anahtar kelimelerin akademik literatürdeki kullanım sıklığını ve bu kelimelerin belirli zaman dilimlerinde (Q1, Q2, Q3) yoğunlaştığı yılları göstermektedir. Bu verileri yorumlayarak, muhasabe ve kalite maliyeti konularındaki araştırma eğilimlerini analiz edebiliriz.

- **Cost Accounting (Maliyet Muhasebesi):** En sık kullanılan anahtar kelime olup, 1998’den itibaren önemli bir araştırma konusu olmuştur. 2007 ve 2010 yıllarında bu konudaki araştırmaların yoğunlaştığı görülmektedir. Bu, maliyet kontrolünün ve hesap verebilirliğin işletme yönetimi için kritik bir alan olduğunu gösterir.
- **Quality Control (Kalite Kontrol):** 1988’den itibaren önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. 2003 ve 2011 yıllarında artan ilgi, kalite kontrol süreçlerinin işletme performansında kritik bir rol oynadığını ve sürekli iyileştirme çabalarının önemini vurgulamaktadır.
- **Costs (Maliyetler):** Maliyetlerle ilgili çalışmalar, 1998’de yoğunlaşmış ve 2001 ile 2010 yıllarında artış göstermiştir. Bu, maliyetlerin işletmeler için sürekli bir endişe kaynağı olduğunu ve maliyet yönetiminin önemini göstermektedir.
- **Quality Costs (Kalite Maliyetleri):** 2008’de ilgi görmeye başlamış ve 2010 ile 2012 yıllarında bu ilgi artmıştır. Kalite maliyetlerinin analiz edilmesi, işletmelerin toplam kalite yönetimi stratejilerini geliştirmelerine yardımcı olmuştur.

- Quality Assurance (Kalite Güvencesi): 1995'te önemli bir konu olarak ortaya çıkmış ve 1998 ile 2004 yıllarında artan ilgi görmüştür. Bu, kalite güvence sistemlerinin işletmelerde uygulanmasının ve iyileştirilmesinin önemini vurgular.
- Total Quality Management (Toplam Kalite Yönetimi): 1998 yılında yoğun bir şekilde incelenmiş ve 2000 yılında bu ilgi devam etmiştir. Bu, toplam kalite yönetimi yaklaşımlarının işletme süreçlerinde yaygın olarak benimsendiğini göstermektedir.
- Quality Management (Kalite Yönetimi): 2011 yılından itibaren önemli bir konu olmuş ve 2012 ile 2020 yıllarında artan bir ilgi görmüştür. Bu, kalite yönetiminin günümüz işletmelerinde stratejik bir öneme sahip olduğunu ve bu konudaki araştırmaların devam ettiğini göstermektedir.

Tablo 7, belirli anahtar kelimelerin zaman içindeki frekans ve yoğunlaşma yıllarını göstermekte ve muhasebe ile kalite maliyeti konularında araştırma eğilimlerini ortaya koymaktadır. Maliyet muhasebesi ve kalite kontrol gibi konular, uzun yıllardır sürekli olarak önemli araştırma alanları olmuştur. Diğer yandan, kalite maliyetleri ve toplam kalite yönetimi gibi konular, belirli dönemlerde yoğun bir ilgi görmüştür. Kalite yönetimi ve kalite güvencesi ise, işletmelerin performans ve müşteri memnuniyetini artırmada kritik öneme sahip olduğunu gösteren önemli araştırma alanlarıdır. Bu veriler, işletmelerin maliyet ve kalite yönetimi konularında sürekli olarak yenilikçi yaklaşımlar geliştirme çabalarını yansıtmaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Muhasebe ve kalite maliyeti alanındaki araştırmaların tarihsel gelişimini ve bu konulara olan akademik ilgiyi gösteren kapsamlı bir analiz yapılmıştır. Bu analiz, 1986-2024 (Temmuz) yılları arasında Scopus veri tabanında “muhasebe” ve “kalite maliyeti” konularında 42 dergide yer alan 72 yayını içermektedir. Araştırma bulguları, bu iki alandaki çalışmaların zaman içindeki eğilimlerini ve önemli kilometre taşlarını ortaya koymaktadır.

Araştırma sonuçları, muhasebe ve kalite maliyeti alanındaki bilimsel yayınların yıllar içinde nasıl geliştiğini ve bu alana olan ilginin nasıl değiştiğini göstermektedir. Özellikle 2000'li yılların başlarından itibaren bu konularda belirgin bir artış olduğu görülmektedir. Bu artış, konunun akademik dünyada giderek daha fazla önem kazandığını göstermektedir. 2008, 2019 ve 2020 yılları, en fazla makale yayımlanan yıllar olarak öne çıkmaktadır. Özellikle 2008 yılında önemli bir sıçrama olduğu dikkat çekmektedir. Bazı yıllarda makale sayılarında düşüşler yaşansa da genel eğilim artış yönündedir. Örneğin, 2002-2006 yılları arasında makale sayısının oldukça düşük olduğu, hatta bazı yıllarda hiç makale yayımlanmadığı gözlemlenmektedir. Ancak 2010'lu yılların ortasından itibaren makale sayılarında nispeten istikrarlı bir artış eğilimi gözlemlenmektedir.

Atıf analizlerinde; belgelerin ortalama yaşı 15,4 yıl olup, her bir belge ortalama 18,85 atıf almaktadır. Atıf sayılarındaki dalgalanmalar, belirli yıllarda yayımlanan makalelerin diğer yıllara göre daha fazla ilgi çektiğini ve bu alandaki araştırma eğilimlerinin zaman içinde değiştiğini göstermektedir. 1997, 1999 ve özellikle 2003 yılları en yüksek ortalama atıf sayısına sahip yıllardır. Bu yıllarda yayımlanan makaleler, diğer yıllara göre daha fazla atıf almıştır. Son yıllarda (2021-2024) ortalama atıf sayıları oldukça düşüktür. Bu, ya bu yıllarda yayımlanan makalelerin henüz yeterince atıf almadığını ya da bu makalelerin diğer yıllara göre daha az ilgi çektiğini göstermektedir. 2000'li yılların başlarında ve 2010'lu

yılların ortalarına kadar ortalama atıf sayılarında bir artış eğilimi gözlemlenmiştir. Ancak son yıllarda bu eğilimde bir düşüş olduğu görülmektedir.

Yazar ve kurum analizlerinde; 147 yazarın 21'i tek yazarlı yayınlardan oluşmaktadır. Uluslararası ortak yazarlık oranı %8,333'tür. Bu veriler, muhasebe ve kalite maliyeti alanındaki yazarların işbirliği düzeyini ve bu alandaki uluslararası etkileşimleri göstermektedir. En çok atıf alan yazarlar arasında Ben-Arieh D (2003) ve Spedding TA (1999) öne çıkmaktadır. Bu yazarlar, alanında en yüksek etkiye sahip makaleler yazarak akademik çevrede önemli bir yer edinmiştir. "Indian Institute of Technology" ve "University of Minho" 6 yayınlı ilk sırada yer almaktadır. "The World Islamic Sciences and Education University" ve "Universiti Tun Hussein Onn Malaysia" 4 yayınlı ikinci sırada yer almaktadır. En verimli ülke ABD olup, 34 makale ve 376 atıfla öne çıkmaktadır. ABD'yi sırasıyla İngiltere, Ürdün, Malezya, Kanada ve Endonezya izlemektedir.

Anahtar kelime analizinde; yazar anahtar kelimelerinden oluşan kelime bulutu, ilgili terimlerin frekanslarıyla birlikte düzenlenmiş ve araştırma alanlarındaki genel eğilimleri daha açık bir şekilde göstermek için kategorize edilmiştir:

- Kalite Yönetimi ve Maliyetleri: quality costs, quality, quality management, quality cost, cost of quality, conformance cost
- Muhasebe ve Yönetim: accounting, management accounting, activity-based costing, financial performance, audit cost, audit independence, audit quality, cloud accounting
- Endüstriyel ve İmalat: manufacturing industry, manufacturing performance, batch manufacturing, component degradations, component manufacture, company-wide quality control
- Stratejik Yönetim ve Rekabet Üstünlüğü: competitive advantage, strategic cost management, business strategy, competitiveness
- Diğer Konular: surveys, balanced scorecard, customer satisfaction, inventory, resource-based view, service, SMEs, technological capability, Turkey, ABC, activity modeling, alchian-allen, amman stock exchange, annual reports readability, appraisal, argentina, automotive industry, bundled payments, calculation of quality costs, capital equipment, change management, cloud computing.

Tematik Dönem Analizinde; 2005-2010: Envanter yönetimi, kalite ve kalite güvencesi, ürün ve süreç tasarımı, iş süreçlerinin modellenmesi konuları öne çıkmaktadır. 2010-2015: Dengeli skor kartı (Balanced Scorecard), sağlık hizmetleri ve hastanelerde kalite yönetimi, strateji haritaları gibi konular ön plana çıkmaktadır. 2015-2020: Hedef maliyetleme, paketlenmiş ödemeler, operasyonel ve karar modelleri, sürdürülebilir kalkınma ve sosyal sorumluluk gibi daha çeşitli ve spesifik konular önem kazanmıştır.

Anahtar kelime kullanım sıklığında; Belirli anahtar kelimelerin akademik literatürdeki kullanım sıklığı ve bu kelimelerin belirli zaman dilimlerinde yoğunlaştığı yıllar analiz edilmiştir: Cost Accounting: 1998'den itibaren önemli bir araştırma konusu olup, 2007 ve 2010 yıllarında yoğunlaşmıştır. Quality Control: 1988'den itibaren önemli bir konu olarak karşımıza çıkmakta, 2003 ve 2011 yıllarında artan ilgi görmektedir. Costs: 1998'de yoğunlaşmış, 2001 ve 2010 yıllarında artış göstermiştir. Quality Costs: 2008'de ilgi görmeye başlamış, 2010 ve 2012 yıllarında bu ilgi artmıştır. Quality Assurance: 1995'te

önemli bir konu olarak ortaya çıkmış, 1998 ve 2004 yıllarında artan ilgi görmüştür. Total Quality Management: 1998 ve 2000 yıllarında yoğun bir şekilde incelenmiştir. Quality Management: 2011 yılından itibaren önemli bir konu olmuş, 2012 ve 2020 yıllarında artan bir ilgi görmüştür.

6. ARAŞTIRMA BOŞLUKLARI, GELECEK YÖNELİMLER VE SINIRLILIKLAR

Muhasebe ve kalite maliyeti alanındaki araştırma eğilimlerini, akademik ilgi düzeylerini ve bu alandaki önemli yazarları ve kurumları ortaya koymaktadır. Bu tür veriler, ilgili alanlardaki araştırmacılar için önemli bir kılavuz olabilir ve gelecekteki araştırmalara yön verebilir. Analiz sonuçları, muhasebe ve kalite maliyeti alanındaki bilimsel yayınların yıllar içindeki etkisini ve akademik ilgi düzeyini göstermekte, bu alanda yapılan araştırmaların akademik çevredeki önemini ve etki düzeyini değerlendirmek için yol gösterici olabilmektedir.

• Araştırma Boşlukları

1. Kalite Maliyetlerinin Detaylandırılması: Kalite maliyetlerinin alt bileşenleri üzerine daha ayrıntılı çalışmalar yapılabilir. Özellikle kalite maliyetlerinin farklı endüstrilerdeki uygulamaları ve sonuçları üzerine daha fazla araştırma yapılabilir.
2. Dijital Dönüşüm ve Muhasebe: Dijitalleşmenin muhasebe süreçlerine etkisi ve bu dönüşümün kalite maliyetleri üzerindeki yansımaları hakkında daha fazla araştırma gereklidir. Özellikle bulut muhasebe ve yapay zekâ uygulamalarının muhasebe süreçlerini nasıl etkilediği üzerine derinlemesine analizler yapılabilir.
3. Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik: İşletmelerin sosyal sorumluluk projelerinin ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin muhasebe ve kalite maliyetleri üzerindeki etkileri hakkında daha fazla çalışma yapılması gereklidir. Bu tür çalışmalar, işletmelerin sürdürülebilirlik performanslarını ölçmede daha etkin stratejiler geliştirmelerine yardımcı olabilir.
4. Gelişen Pazarlar: Gelişen pazarlardaki (örneğin, Asya ve Afrika) muhasebe uygulamaları ve kalite maliyetleri üzerine daha fazla araştırma yapılması, küresel ölçekte karşılaştırmalı analizler yapmayı mümkün kılacaktır.
5. Yönetim Muhasebesi ve Stratejik Yönetim: Yönetim muhasebesi uygulamalarının stratejik yönetim kararları üzerindeki etkisi hakkında daha derinlemesine araştırmalar yapılabilir. Özellikle stratejik maliyet yönetimi uygulamalarının rekabet avantajı sağlama üzerindeki rolü incelenebilir.

• Gelecek Yönelimler

1. Teknolojik Gelişmelerin Entegrasyonu: Yapay zekâ, blockchain ve büyük veri analitiği gibi teknolojik gelişmelerin muhasebe ve kalite maliyetleri üzerindeki etkileri hakkında daha fazla araştırma yapılması beklenmektedir. Bu teknolojilerin nasıl entegre edileceği ve işletmelerin performansını nasıl artıracığına dair çalışmalar artacaktır.
2. Sürdürülebilirlik ve Çevresel Muhasebe: Çevresel muhasebe ve sürdürülebilirlik raporlaması konularında daha fazla araştırma yapılması gerekecektir. İşletmelerin çevresel etkilerini nasıl hesaplayacakları ve bu bilgileri nasıl raporlayacakları konusunda daha fazla rehberlik sağlanmalıdır.

3. Global Muhasebe Standartları: Global muhasebe standartlarının harmonizasyonu ve bu standartların farklı ülkelerdeki uygulamaları üzerine çalışmalar artacaktır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde bu standartların benimsenme süreci incelenmelidir.
4. İş Süreçlerinin İnovasyonu: İş süreçlerinde inovasyonun kalite maliyetlerine ve muhasebe uygulamalarına etkisi üzerine çalışmalar artacaktır. Yeni iş modelleri ve süreç iyileştirme yöntemleri üzerinde durulacaktır.
5. Pandemi Sonrası Muhasebe Uygulamaları: COVID-19 pandemisinin muhasebe süreçleri üzerindeki etkileri ve bu süreçlerin gelecekte nasıl şekilleneceği üzerine daha fazla araştırma yapılması beklenmektedir. Uzaktan çalışma ve dijitalleşmenin kalıcı etkileri incelenmelidir.

- **Sınırlılıklar**

1. Veri Erişimi: Araştırmalarda kullanılan verilerin sınırlı olması ve bazı veri setlerine erişimdeki zorluklar, elde edilen sonuçların genelleştirilebilirliğini kısıtlayabilir. Özellikle özel sektördeki işletmelerin finansal verilerine erişim zorlukları, analizlerin kapsamını daraltabilir.
2. Kapsam ve Derinlik: İncelenen makalelerin belirli bir zaman dilimi ve belirli dergilerle sınırlı olması, daha geniş bir perspektif elde etmeyi zorlaştırabilir. Ayrıca, belirli coğrafi bölgeler veya endüstriler üzerine odaklanan çalışmalar, genel eğilimleri tam olarak yansıtmayabilir.
3. Teorik Çerçeve: Kullanılan teorik çerçevelerin sınırlılıkları, araştırma bulgularının yorumlanmasında sınırlamalara yol açabilir. Özellikle multidisipliner yaklaşımların eksikliği, bazı araştırma sorularının tam olarak yanıtlanamamasına neden olabilir.
4. Yöntemsel Sınırlamalar: Kullanılan araştırma yöntemlerinin sınırlamaları, sonuçların güvenilirliğini ve geçerliliğini etkileyebilir. Özellikle nitel ve nicel analizlerin birlikte kullanılmadığı durumlarda, elde edilen bulguların kapsamı daralabilir.
5. Dil ve Kültürel Farklılıklar: Araştırmaların büyük çoğunluğu İngilizce olarak yapılmış olup, farklı dillerdeki çalışmaların göz ardı edilmesi, literatür taramasının kapsamını daraltabilir. Ayrıca, kültürel farklılıkların göz ardı edilmesi, global ölçekte genelleştirilebilir sonuçlar elde etmeyi zorlaştırabilir.

Bu araştırma boşlukları, gelecekteki yönelimler ve sınırlılıklar dikkate alındığında, muhasebe ve kalite maliyeti alanındaki çalışmaların daha geniş bir perspektif kazanması ve bu alandaki bilgi birikiminin derinleşmesi sağlanabilir. Bu bağlamda, ilgili araştırmacıların bu boşlukları doldurmak ve yeni araştırma alanlarına yönelmek için fırsatlar sunulmaktadır.

KAYNAKÇA

- ALShanti, A. M., Al-Azab, H. A. H., Humeedat, M. M., & AlQudah, M. Z. (2024). Exploring the evolution of creative accounting and external auditors: Bibliometric analysis. *Cogent Business & Management*, 11(1).
- Akkoyun, Ö., & Ankara A, H. (2007). Kalite Maliyet Modelleri Ve Mermer Fabrikaları İçin Bir Uygulama. *Bilimsel Madencilik Dergisi*, 46(1), 3- 14.
- Aria, M. & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975.
- Atış, C. & Şener, Z. (2017). “Üretim İşletmelerinde Kalite Maliyetlerinin Paf Modeline Göre Sınıflandırılmasının Önemi”, Vol:3, Issue:14; pp:171- 182 (ISSN:2149-8598).
- Crosby, P. B. (1979). *Quality is Free: The Art of Making Quality Certain*. USA: McGraw-Hill.
- Demir, G., Chatterjee, P. & Pamučar, D. (2024a). Sensitivity Analysis in Multi-Criteria Decision Making: A State-of-the-Art Research Perspective Using Bibliometric Analysis. *Expert Systems with Applications*, 237, 121660.
- Demir, G., Chatterjee, P., Kadry, S., Abdelhadi, A. & Pamučar, D. (2024c). Measurement of Alternatives and Ranking according to Compromise Solution (MARCOS) Method: A Comprehensive Bibliometric Analysis. *Decision Making: Applications in Management and Engineering*, 7(2), 313–336.
- Demir, G., Chatterjee, P., Zakeri, S. & Pamucar, D. (2024b). Mapping the Evolution of Multi-Attributive Border Approximation Area Comparison Method: A Bibliometric Analysis. *Decision Making: Applications in Management and Engineering*, 7(1), 290–314.
- Feigenbaum, A. V. (1991). *Total Quality Control* (3 b., Cilt 1). New York, USA: McGraw-Hill
- Gavriluc, I. D., & Georgescu, I. E. (2023). A Review of The Literature on The Costs of Quality. *Annales Universitatis Apulensis: Series Oeconomica*, 25(1), 65-79.
- İtik Mazman, Ü. (2021). PAF Modeli ve Kalite Maliyet Kategorileri: Bir Üretim İşletmesinde Uygulama. *Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi*. 3(1), 54-73.
- Judijanto, L., Sudarmanto, E., Kalsum, U., & Iskandar, D. (2024). Recent Developments in Financial Innovation Research and Sustainable Accounting Models Bibliometric Analysis approach. *The ES Accounting And Finance*, 2(02), 150-159.
- Kefe, İ., & Naci Tanış, V. (2014). Kalite Maliyetleri Ve Otomotiv Sektöründe Bir Uygulama. *World Of Accounting Science*, 16(1).
- Kushwaha, D., & Talib, F. (2024). A bibliometric analysis of Quality 4.0: current status, trends and future research directions. *International Journal of Quality & Reliability Management*.
- Merigó, J. M., & Yang, J. B. (2017). Accounting research: A bibliometric analysis. *Australian Accounting Review*, 27(1), 71-100.
- Najaf, K., Atayah, O., & Devi, S. (2022). Ten years of Journal of Accounting in Emerging Economies: a review and bibliometric analysis. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 12(4), 663-694.
- Şimşek, H.(2010). *Toplam Kalite Yönetimi*, Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- Thottoli, M. M. (2024). The tactician role of FinTech in the accounting and auditing field: A bibliometric analysis. *Qualitative Research in Financial Markets*, 16(2), 213-238.
- Van Eck, N. J., & Waltman, L. (2017). Citation-based clustering of publications using CitNetExplorer and VOS-viewer. *Scientometrics*, 111, 1053-1070.

